

Van monoloog naar dialoog

U heeft het ongetwijfeld gehoord of gelezen: Faiza Oulahsen verlaat GreenPeace om voor KPMG te gaan werken. Ze gaat daar als Associate Director aan de slag. Het is de bedoeling dat ze bedrijven gaat helpen om te vergroenen. Ik vind het een opmerkelijke maar ook moedige stap van deze activiste, die – daar kunnen we het hopelijk allemaal over eens zijn – haar sporen dubbel en dwars heeft verdiend in de strijd tegen onnatuurlijke klimaatverandering, milieuvervuiling in allerlei soorten en maten en de afbraak van biodiversiteit.

Ze zal hebben beseft dat activisme weliswaar onmisbaar is in een onvolmaakte en onrechtvaardige wereld, maar dat je om die te veranderen uiteindelijk moet samenwerken, ook of juist met degenen die je altijd onbarmhartig de maat hebt genomen. En dat namens een firma die ook een deel van deze – dixit Greenpeace – “grote vervuilers” tot haar gewaardeerde klantenkring mag rekenen.

We kunnen deze carrière-stap enigszins chargerend beschouwen als een overgang van rechtlijnig naar resultaatgericht denken, van activisme naar pragmatisme, van monoloog naar *dialoog*. Uniek is die niet. Toen ik het bericht over Faiza Oulahsen onder ogen kreeg, dacht ik onwillekeurig aan dat andere voormalige activistische boegbeeld van GreenPeace: Diederik Samsom. Hij verwisselde in 2003 zijn activisme voor de politiek en werd Tweede Kamerlid, niet, zoals je zou verwachten, voor GroenLinks maar namens de Partij van de Arbeid, een reformistische bestuurderspartij die al sinds haar oprichting weet dat je om de sociaal-democratie vooruit te helpen, compromissen moet sluiten met andersdenkenden in het politieke spectrum.

In 2009 bezocht ik Diederik Samsom, toen milieuwoordvoerder van de PvdA-fractie in de Tweede Kamer, in zijn werkkamer in het voormalige ministerie van Koloniën. Hij had toegestemd in een interview met de publicatie waarvan ik op dat moment hoofdredacteur was: *Reflex*, het relatiemagazine van ExxonMobil in de Benelux. Ik was een paar jaar daarvoor begonnen met een serie vraaggesprekken met opinie- en beleidsmakers en vertegenwoordigers van de wetenschap, industrie en NGO's in Nederland en België. Allen waren op een of andere manier betrokken bij het energie- en klimaatvraagstuk. Ik sprak met ministers en staatssecretarissen, politici, hoogleraren, CEO's, lobbyisten en zelfs milieuactivisten. Diederik Samsom was de laatste in die rij.

De ontvangst was nogal koeltjes, kan ik verklappen. Samsom was z'n wilde GreenPeace-haren niet geheel verloren. Letterlijk zelfs, want er prijkte nog een fraaie bos krullen op zijn schedel. Hij liet mij met mijn fotograaf eerst een kwartier wachten, voordat hij zich verwaardigde in gesprek te gaan met deze laaggeplaatste

vertegenwoordiger van het Amerikaanse grootkapitaal. En toch... na het ietwat verkrampde begin ontspon zich een interessante dialoog, waarin Samsom de olie- en gassector in het algemeen en ExxonMobil in het bijzonder zoals verwacht niet spaarde, maar uiteindelijk wel belangstelling toonde voor de prestaties van de Rotterdamse raffinaderij en petrochemische installaties van ExxonMobil op het gebied van energie-efficiëntie, emissiebeperking en veiligheid. Het gesprek eindigde met een uitnodiging om een werkbezoek te brengen aan de raffinaderij. Een uitnodiging die hij aanvaardde.

De verdere Werdegang van Samsom kennen we. Hij schopte het tot partijleider van de PvdA en ging notabene na een op het scherp van de snede gevoerde verkiezingscampagne een coalitie aan met zijn politieke tegenvoeter, Mark Rutte van de VVD. Het electorale drama dat daar voor de PvdA na vier jaar meeregeren op volgde, betekende zijn ondergang als politicus, maar hij revancheerde zich, als kabinetschef van klimaatcommissaris Timmermans, als een van de architecten van wat we gerust het *pièce de resistance* van de afgelopen zittingsduur van de Europese Commissie kunnen noemen: de Green Deal. En dat onder moeilijke omstandigheden, want in Brussel kun je bij de belangentegenstellingen binnen de lidstaten die *tussen* de lidstaten optellen. Zo zie je maar weer: als Realpolitiker hoef je je idealen niet bij het oud vuil te zetten. Een belangrijke les, zou ik denken, vooral voor scherpslijpers.

Niet lang na het interview met Samsom verwisselde ik ExxonMobil voor GasTerra, voornamelijk omdat ik steeds meer merkte dat de ruimte binnen het concern voor dit soort initiatieven van onderop, in rap tempo bezig was te verdwijnen. Het Amerikaanse ExxonMobil is zoals kenners weten, een ultra-kapitalistische, uiterst efficiënte en financieel en operationeel succesvolle machinebureaucratie, een piramide die met strakke hand top-down wordt geleid en één centraal doel nastreeft: de aandeelhouders plezier met zoveel mogelijk rendement op het geïnvesteerd vermogen. De opvatting die ik koesterde – en koester – dat een bedrijf door een constructieve dialoog en samenwerking aan te knopen met andere stakeholders dan overheden en beleggers, niet alleen de samenleving maar ook zijn aandeelhouders uiteindelijk een dienst bewijst, is – laat ik het voorzichtig zeggen – in organisaties van dit type gewoonlijk niet populair.

Mijn interviewreeks in Reflex kreeg niettemin een vervolg. Binnen GasTerra had ik als manager Communicatie en Public Affairs alle ruimte om de filosofie die ten grondslag lag aan de vraaggesprekken, opnieuw in de praktijk te brengen. Het voor mij belangrijkste resultaat hiervan was de financiering en oprichting, samen met de jubilaris van vandaag, Noud Köper, van Energiepodium. Het begon als een platform voor columnisten maar groeide al snel uit tot een breed PA-project met kleinschalige bijeenkomsten, de Energiepodiumdiners, waar een select gezelschap

vertegenwoordigers van bedrijfsleven, politiek, bestuur, wetenschap, onderzoeksinstellingen en NGO's met elkaar in debat gingen na een presentatie door een deskundige spreker over een het thema van de avond. Aan het eind van het jaar vond het Energiepodiumdebat plaats. Voor junior professionals in de energie en klimaatsector werden master classes georganiseerd, waar zij konden leren van ervaren seniors. Dat Energiepodium nu, veertien jaar na de start en inmiddels met nieuwe partners, nog steeds bestaat, vervult mij met tevredenheid en trots. Ik hecht er vandaag aan te benadrukken dat dit succes zonder de inzet, kennis en professionaliteit van PACT niet mogelijk zou zijn geweest.

De ervaring met de interviews in Reflex en later met Energiepodium vat volgens mij samen waarop goede Public Affairs gebaseerd moet zijn. De kern hiervan is het begrip dat ik vandaag al eerder heb laten vallen: dialoog. Het gaat niet alleen om zenden maar vooral om goed luisteren, in het bijzonder naar degenen die boos of kritisch op je zijn. Het komt neer op de samenleving als geheel serieus nemen, met al haar nuances, uiteenlopende belangen, onvolkomenheden en paradoxen. Het gedrag van bedrijven en andere organisaties, inclusief NGO's, zou deze attitude moeten weerspiegelen, niet als praatje voor de Bühne maar actief en controleerbaar als sleutelonderdeel van de strategie en het MVO-beleid.

Is dat in onze gepolariseerde samenleving, waarin de extremistische flanken steeds sterker en het gematigde centrum steeds zwakker lijken te worden, een vrome wens? Je zou het haast denken. We gaan een kabinet krijgen met een partij waarvan de leider van ongenueanceerde en beledigende polarisatie zijn verdienmodel heeft gemaakt. Vanochtend hoorde ik dat tientallen wetenschappers moeten worden beveiligd, omdat de inhoud van hun onderzoek door sommigen niet wordt gepreimd. Omgangsvormen zijn verruwd. Respect voor andersdenkenden is vaak ver te zoeken. Een belangrijk deel van de sociale media is een ontmoetingsplek voor complotdenkers en andere onnozelaars.

Maar we moeten optimistisch blijven. Mensen als Faiza Oulahsen en Diederik Samsom laten ons zien dat je uiteindelijk niet verder komt als je blijft steken in het Grote Eigen Gelijk. Net als een aantal vooraanstaande vertegenwoordigers van het bedrijfsleven die ik de afgelopen jaren voor Energiepodium heb geïnterviewd, zoals Marjan van Loon van Shell, Corné Boot van bp, Hans Meeuwssen van Porthos. Zij reiken, zonder de eigen beginselen, belangen en overtuigingen te verloochenen, hun critici de hand. Zoals het hoort.